

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทการผลิตโคขุนของสหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด 2) เพื่อนำรูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนไปใช้เพิ่มศักยภาพในการผลิตโคขุนของสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (good agricultural practice for beef cattle farm; GAP) และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนที่พัฒนาจากฟาร์มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด ในการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน ได้แก่ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย การจัดเวทีประชาคม การศึกษาดูงานฟาร์มโคขุนที่ได้รับรางวัล และการสังเคราะห์รูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน และการสร้างและพัฒนาคู่มือพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน ได้แก่ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 จำนวน 10 ราย และยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 จำนวน 7 ราย ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนโดยทดลองกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด จังหวัดมุกดาหาร ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการผลิตตามมาตรฐานฟาร์มโคขุนโดยใช้การอบรมให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน สมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด คัดสรรเกษตรกรเข้าร่วมดำเนินการปฏิบัติการตามคู่มือการพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน จำนวน 30 ราย ผลการนำใช้คู่มือการพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาสาขาวิชาสัตวศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจการเลี้ยงโคขุนและความพึงพอใจของผู้บริโภค

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านพันธุ์สัตว์
2. คู่มือการพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน ประกอบด้วย 1) บทนำ 2) ขั้นตอนและวิธีการ 3) เนื้อหาสาระ 4) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ และ 5) แบบประเมินมาตรฐานฟาร์มโคขุน
3. ผลการประเมินการทดลองใช้คู่มือการพัฒนารูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน เพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน สหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด
 - 3.1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมมาตรฐานฟาร์มโคขุน และความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
 - 3.2 ผลการใช้คู่มือรูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนในฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุนที่พร้อมจะนำรูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุนมาใช้ในฟาร์มของตนเอง
 - 3.2.1 ผลการประเมินมาตรฐานฟาร์มโคขุนในภาพรวมพัฒนาจากระดับปานกลางเป็นระดับดี ซึ่งการพัฒนาสูงสุด คือ ด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ รองลงมาด้านการจัดการฟาร์ม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านพันธุ์สัตว์ และด้านองค์ประกอบฟาร์ม

3.2.2 ผลการประเมินมาตรฐานฟาร์มโคขุน มีผลทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงโคขุนทุกขนาดฟาร์มมีการพัฒนาในทุกด้าน และฟาร์มโคขุนขนาดกลางมีผลการพัฒนาสูงที่สุด รองลงมาเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ และฟาร์มขนาดเล็ก

4. ผลการใช้อยู่มีมาตรฐานฟาร์มโคขุนในการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4.1 ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมมาตรฐานฟาร์มโคขุนมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม

4.2 ผลการวัดความพึงพอใจการฝึกอบรมของนักศึกษาต่อโครงการฝึกอบรมพบว่านักศึกษาความพึงพอใจของอยู่ในระดับมาก

5. ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจการเลี้ยงโคขุนและความพึงพอใจของผู้บริโภค

5.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุนที่ผ่านมาตรฐานฟาร์ม สามารถบริหารจัดการฟาร์มตามมาตรฐานแล้ว ทำให้มีการเพิ่มรายได้จากผลพลอยได้ทั้งจากมูลโค บ่อแก๊สชีวภาพ รวมทั้งการผลิตโคลูกคอกแทนการซื้อโคเข้าขุนจะเป็นส่วนช่วยในการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิต

5.2 ผู้บริโภคมีความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อเนื้อและผลิตภัณฑ์โคขุนของสหกรณ์

คำสำคัญ: รูปแบบมาตรฐานฟาร์มโคขุน สหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป. กลาง โพนยางคำ จำกัด
โคขุนโพนยางคำ

Participatory Action Research for Developing the Standardized Model of the Fattening Beef Cattle Farm

ABSTRACT

This study aimed to 1) build and develop a model of the standardized fattening beef cattle farm consistent with beef cattle of the Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives under the National Peacemaking Council to bring the model of the fattening beef cattle Co. Ltd. based on good agricultural practice for beef cattle from GAP, 2) bring the standardized model of the standardized fattening beef cattle to increase the potential in producing the fattening beef cattle among the members of the Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives based on the agricultural best practice for the Cooperatives, and 3) investigate the effects of the application of a manual of the development on the standardized model of the fattening beef cattle farm developed from the members of the Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives to be used in managing the instruction at Sakon Nakhon Rajabhat University. This study was a participatory action research consisting of 4 stages: STAGE I- documentary and research synthesis, public forum, creation and development of the building of development and confirmation of the standardized fattening beef cattle farm, study tours at the awarding fattening beef cattle farms as well as synthesis of the standardized fattening beef cattle farms as well as the building and development of the standardized fattening beef cattle farms; STAGE II- The check and confirmation of the standardized fattening beef cattle farm including evaluation by 10 experts in group 1, STAGE III- experiment of the standardized fattening beef cattle via the farmers who were the members of the Nong Sung Agricultural Cooperatives Ltd., Mukdahan; and STAGE IV- development of quality of the production based on the fattening beef cattle standards using training sessions for the farmers of the fattening beef cattle, members of the Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives to attend the performance through the screening for the attendance of the performance based on the development of the standardized model of the fattening beef cattle farms. The effects of the use of the model of the fattening beef cattle to be applied in the experiment for the instruction application for the students enrolling in the field of husbandry at Sakon Nakhon Rajabhat University as well as benefits.

The findings of this study were as follows:

1. The standardized model of the fattening beef cattle comprised the following aspects: farm components, farm management, animal health management, environment management as well as animal breeding.
2. The manual of the standardized model development on the fattening beef cattle included: 1) introduction, 2) steps and methods, 3) contents, 4) a form of achievement evaluation, and 5) a form of evaluation on the fattening beef cattle.

3. The results of the evaluation on the use of the manual on the standardized model on the fattening beef cattle to develop the farmers on the fattening beef cattle at the Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives.

3.1 The results of the achievement evaluation on the average scores after the intervention obtained the higher average scores before the training based on the standardized fattening beef cattle farms as well as satisfaction were at the high level.

3.2 The effects of the use of the standardized fattening beef cattle in the farms of the farmers who performed the fattening beef cattle ready to allow the standardized model of the fattening beef cattle to be applied in their own farms.

3.2.1 The results of the evaluation on the standardized fattening beef cattle, in general, were developed from the moderate level to the high level regarded as the highest level including the following aspects : animal health management, farm management, environment, animal breed, and farm components respectively.

3.2.2 The effects of the fattening beef cattle management made the farmers who performed the fattening beef cattle of every size obtained development in every aspect and the medium fattening beef cattle farms gained the better development than the large and small ones. In addition, there were no significant differences between the medium and large farms.

4. The effects of the use of the standardized manual in the fattening beef cattle in managing the instruction at Sakon Nakhon Rajabhat University.

4.1 The effects of the training based on the standardized model obtained the average scores after the training higher than those before the training.

4.2 The effects of the measurement of satisfaction on the fattening beef cattle revealed that the average scores after the training were higher than before the training.

5. The economic benefits of the performance of the training among the students as well as the satisfaction of the consumers were:

5.1 The farmers who performed the fattening beef cattle through the standardized farms could manage the farms based on the standards caused by the income increase via the byproducts in forms of cattle's dung, biological gas ponds/holes including the production of calves instead of buying some. This could be observed by the increase of income as well as the decrease of production capital of the Cooperatives.

5.2 Consumers were satisfied with and trusted the beef quality and cooperative products.

KEYWORDS: Standardized Model of Fattening Beef Cattle, Phon Yang Kham Livestock Breeding Cooperatives